

Stipendierapport

Här kommer stipendierapporten från min resa i Zimbabwe januari 2012, där jag studerat de få svenska biståndsorganisationer som verkar i Zimbabwe idag. Jag har försökt utröna varför just de klarat sig kvar och hur de kan verka i landet idag. Resan kunde jag genomföra tack vare ett stipendium från Hiertanämnden.

Sen Molly Mujanhi fick sin nya ko i november förra året har hennes liv förändrats. Nu har hon åter framtidstro efter många år av förtvivlan. Molly är bonde på zimbabwiska landsbygden där gårdarna gått i arv från generation till generation. Djuren är den viktigaste födkroken. Mollys gård är liten, men fram till 2003 kunde den ändå försörja familjen som består av henne själv, hennes två barn, en gravt funktionshindrad moster, två föräldralösa grannbarn och den familj på fyra personer som är anställd hos henne. Mellan 2004 och 2009 levde familjen på svältgränsen. Traktens mejeri lurade dem på mjölkersättningen, torkan gjorde att korna svält ihjäl, och landets ekonomi slog i botten, det fanns ingen avsättning för de få produkter de kunde sälja. Familjen levde på ett mål om dagen och tidvis livnärde de sig på rötter och bär.

Genom SCC- den svenska biståndsorganisationen Kooperation utan gränser – har Molly alltså fått köpa en ko på avbetalning, amorteringen dras direkt från den ersättning hon får från mejeriet då hon lämnar mjölk. Mejeriet sköts idag av bondekooperativet.

Kooperation utan gränser har verkat i Zimbabwe sen 1984.

På 80-talet, efter frigörelsen, var Zimbabwe ett favoritland för utländska givare. Landet svämmade över av biståndsarbetare, inte minst från Sverige som bidrog med allt från högteknologi till konsthantverkskunnande.

Idag är alltså SCC en av få svenska biståndsorganisationer verksamma i landet. De andra är IM - Individuell människohjälp- och Diakonia. Även Afrikagrupperna har viss verksamhet kvar.

IM har sin verksamhetsbas i staden Mutare, i östra Zimbabwe.

Jag följde med organisationen till I Mutasa, ett område nära gränsen till Moçambique, där fattigdomen, malarian och hivinfektionen är utbredd. Bara några kilometer innan vi nådde området passerade vi genom byar som blomstrade i ordets alla betydelser. Och så bara en kvarts bilresa därifrån levde människor på knappt inget. Ekonomin var raserad. Där jobbar IM på flera fronter. Dels med att stötta kooperativ, med försök att odla bananer eftersom förutsättningarna finns. Dels genom att sprida kunskap om hur man skyddar sig från hiv och malaria. På vägen mellan ett par byar plockade vi upp tre män som placerade sig på bilflaket. Dessa män var hälsoinformatörer, volontärer, som när de inte fick bilskjuts, använde de cyklar som skänkts av givare i Sverige, för att ta sig mellan byarna. De besökte familjer som

drabbats av hiv eller malaria och de informerade och diskuterade med familjerna hur de skulle kunna skydda sig.

IM har liksom SCC verkat i Zimbabwe i mer än 20 år. Från början gavs direktstöd till barn med funktionshinder. Idag har det utvecklats till en communitybaserad verksamhet, där hjälpen går ut på att stötta lokalbefolkningen i att själva klara ut sina problem.

Sverige var alltså ett av de länder som kraftfullt stödde den nya regimen i Zimbabwe efter frigörelsen 1980. Den svenska ambassaden var navet i en verksamhet som innefattade många svenska organisationer och enskilda. Förhållanden förändrades i slutet av nittioalet. Oroligheter tilltog och de flesta svenska projekt drogs in. Organisationerna kallade hem sin personal. År 2001 bestämde sig Sverige för att avbryta det bilaterala utvecklingssamarbetet med Zimbabwe, på grund av landets bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Sedan dess har stödet kanaliserats via organisationer inom det civila samhället och multilaterala organisationer. Sverige ger idag 200 miljoner i bistånd, plus det som ges via EU, FN och Internationella Röda Korset till exempel.

Att IM och SCC och Diakonia blev kvar beror nog på flera faktorer. En faktor är att de till stor del haft inhemsk personal. Av stor betydelse är att de lyckats åstadkomma ett gott samarbete med de lokala myndigheterna. Inte helt betydelselöst är det faktum de i sin målsättning inte uttalar kravet att driva på en demokratisk utveckling. En formulering som i sig kan utgöra ett hot mot regimen.

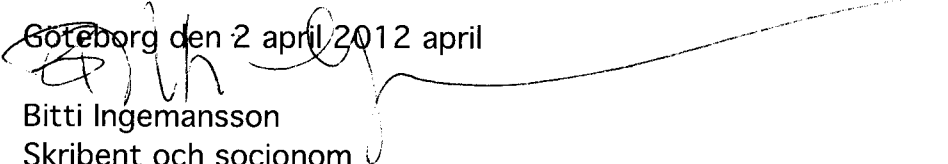
Idag är intresset för Zimbabwe i svenska medier svalt. Mycket svalt. Torts att det under åren berört så många svenskar på många sätt. Och något turistmål är det definitivt inte. Bland de få svenskar som bor där idag uttrycks besvikelse över all negativ press om landet, som när DN publicerade Resesajten Gadlings lista över platser som bör undvikas. Där kom Zimbabwes huvudstad Harare med bland de tio värsta. Harare med sina underbara trädgårdar och perfekta klimat. Men det är klart, en stad som saknar fungerande allmänna kommunikationer och där inget hotell, ingen butik, jo kanske en, men bara kanske och högst osannolikt, kan erbjuda en stadskarta och där hotellpriserna ligger över Europanivå, lockar inte busslaster av resenärer.

För egen del tänker jag undersöka möjligheterna att så snart som möjligt återvända för se om Molly Mujanhis kossa Chocolate infriat löftena om en bättre tillvaro.

På den här resan hade jag också möjlighet att få inblick i EU:s biståndsarbete, som förmedlas via EU:s egna delegationer på plats. Biståndsarbete som förmedlas via de små organisationerna i Zimbabwe orsakade skillnader för människors levnadsvillkor nu och som synes på sikt. Stora organisationer tyngs av byråkrati och meningsskiljaktigheter och förändringarna går långsamt. Så trots att det inte finns kollektivtrafik för ensamma vita kvinnor

och trots att en hotellfrukost kan kosta 175 kronor har jag för avsikt att åka tillbaka och följa kvinnorna i kooperativet som syr skoluniformer i den avlägsna byn i Muthasa på höjderna vid gränsen till Moçambique.

Göteborg den 2 april 2012 april

Bitti Ingemansson
Skribent och socionom